



Omzendbrief met betrekking tot klinisch of “passief” epidemiologisch toezicht op overdraagbare spongiforme encefalopathieën en verdenking van rabiës in de bedrijven

Referentie	PCCB/S2/1633023	Datum	19/02/2024
Huidige versie	1.01	Van toepassing vanaf	Datum van publicatie
Trefwoorden	BSE – OSE – klinische verdenking – landbouwbedrijf – rund – schaap – geit – rabiës		

Opgesteld door	Goedgekeurd door
De Winter, Paul, attaché	Heymans, Jean-François, directeur-generaal

1 Doel

In deze omzendbrief worden de stappen beschreven die moeten worden gevolgd in geval van een klinische verdenking van OSE op het landbouwbedrijf. In geval van verdenking van rabiës zijn dezelfde maatregelen van toepassing behalve voor wat betreft de leeftijdsgrenzen voor het uitvoeren van de testen.

2 Toepassingsgebied

Het melden van alle dieren die worden verdacht van een besmetting met OSE op basis van klinisch onderzoek.

~~Bij deze omzendbrief wordt omzendbrief PCCB/S2/RPT/341615 van 02/09/2009 ingetrokken en vervangen.~~

3 Referenties

3.1 Wetgeving

Verordening (EG) nr. 999/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2001 houdende vaststelling van voorschriften inzake preventie, bestrijding en uitroeiing van bepaalde overdraagbare spongiforme encefalopathieën.

Koninklijk besluit van 17 maart 1997 houdende organisatie van het epidemiologisch toezicht op overdraagbare spongiforme encefalopathieën bij herkauwers.

Ministerieel besluit van 13 maart 2009 tot vaststelling van bepaalde maatregelen ter uitroeiing van overdraagbare spongiforme encephalopathieën.

3.2 Andere

/

4 Definities en afkortingen

BSE: boviene spongiforme encefalopathie.

OSE: overdraagbare spongiforme encefalopathie.

[CWD: Chronic Wasting disease, OSE bij \(zowel in het wild levende als gehouden\) hertachtigen](#)

LCE: Lokale controle-eenheid van het FAVV.

SCIENSANO: wetenschappelijke instelling ontstaan uit de fusie van het voormalige Centrum voor Onderzoek in Diergeneeskunde en Agrochemie (CODA) met het vroegere Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid (WIV).

5 Het passief epidemiologisch toezicht op OSE op de landbouwbedrijven

5.1 Inleiding

De versoepeling van de voorschriften voor het actief toezicht op BSE als gevolg van de verbeterde gezondheidssituatie in Europa, mag er niet toe leiden dat de maatregelen in verband met passief toezicht in veehouderijen en slachthuizen worden veronachtzaamd.

BSE is een aangifteplichtige ziekte. Elk dier aangetast met BSE moet worden uitgesloten van de voedselketen voor mens en dier en door verbranding worden vernietigd nadat de nodige monsters voor laboratoriumanalyses werden genomen.

Deze omzendbrief zet daarom de belangrijkste punten van het epidemiologisch toezicht op OSE in de bedrijven nog eens op een rij.

5.2 Klinische symptomen

5.2.1 Runderen

Bij runderen verschijnen de klinische symptomen na een lange incubatieperiode van gemiddeld 5 jaar. De belangrijkste zijn zenuwstoornissen (stoornissen op het vlak van de zintuigen en de motoriek) die zeer langzaam tot de dood leiden: overgevoeligheid voor prikkels, locomotorische ataxie. De veehouder merkt in de eerste plaats een verandering op in het gedrag van het dier dat bang is, de melkstal weigert binnen te gaan of heftig kan reageren op aanraking of plotse geluiden. Op de weide zondert het zich af van de andere dieren; het krabt in de aarde of likt voortdurend aan zijn snuit. Het dier kan ook tandenknarsen. Naarmate de ziekte vordert, treden andere symptomen op: bewegingsstoornissen, vooral slechte coördinatie ter hoogte van de achterpoten, typische houding waarbij de achterpoten overdreven hoog worden opgetild (hypermetrie), aarzelende gang en struikelen. Het dier komt vaak ten val en kan dan moeilijk weer overeind komen. De algemene toestand verslechtert, de melkproductie neemt af. Het dier behoudt wel zijn eetlust.

Er kunnen nog andere afwijkingen worden vastgesteld: beven, frequente bewegingen van het oor, met een achterpoot aan de kop krabben. De « knabbelreflex » waarbij de lippen bewegen en het dier de hals strekt, kan men voelen bij palpatie van de lumbosacrale regio. Het kan ook gebeuren dat de symptomen onopgemerkt blijven en pas na een stresstoestand aan het licht komen (bijvoorbeeld kalven, overbrenging naar het slachthuis).

De aandoening kan niet worden behandeld. De duur ervan is variabel: nadat de eerste symptomen zijn verschenen, en leidt steeds tot volgt de dood binnen een periode van 7 dagen tot enkele maanden ~~nadat de eerste symptomen zijn verschenen~~ (in de meeste gevallen na 6 tot 8 weken).

5.2.2 Schapen, ~~en~~ geiten en hertachtigen

Bij ~~kleine herkauwers~~ schapen en geiten zijn naast de gedragsverandering ook de volgende symptomen merkbaar: beven, jeuk, gebrek aan motorische coördinatie en gewichtsverlies.

Hertachtigen met CWD vertonen de volgende kenmerkende klinische symptomen: langzaam progressieve neurologische disfunctie, gewichtsverlies, gedragsveranderingen, vermagering, overmatig speekselen, tandenknarsen, koorts, anorexie, dysfagie, overmatig drinken, overmatig urineren, verminderde motorische coördinatie en ademnood.

5.3 Differentiaaldiagnose

5.3.1 Runderen

Virale en bacteriële infecties: rabiës, ziekte van Aujeszky, boosaardige catarrale koorts, listeriose, histofilose, herpesencefalitis.

Bacteriële vergiftiging: enterotoxemie, tetanus en botulisme.

Stofwisselingsziekten: melkziekte, hypomagnesiëmie, acetonemie, maagacidose.

Chemische vergiftiging: lood, arsenicum, kwik, organische fosforverbindingen, carbamaten.

Andere: hersentumoren en abscessen.

5.3.2 Schapen en geiten

Zenuwstoornissen: listeriose, zwoegerziekte, coenurose, hersentumoren en -abscessen.
Jeuk: -schurft, ~~miasis~~, luizen, ~~miasis~~, schapenluisvlieg en lichtgevoeligheid.

5.3.3 Hertachtigen

De differentiaaldiagnose van CWD kan het volgende omvatten: hersenabscessen, traumatische verwondingen, hersenvliesontsteking, encefalitis, hondsdolheid, buikvliesontsteking, longontsteking, artritis, parasitisme, verhongering en voedingstekorten en tandbederf.

5.4 Maatregelen bij verdenking

- De verantwoordelijke dient bij elk vermoeden van OSE zijn bedrijfsdierenarts te ontbieden; deze onderzoekt het dier.
- Elk vermoeden van ~~TSE~~OSE wordt onmiddellijk aan de LCE gemeld (door de beslagverantwoordelijke). Die verplichting geldt eveneens voor al wie het bestaan ervan vermoedt. De bedrijfsdierenarts, die werd opgeroepen om een herkauwer waarbij ~~TSE~~OSE wordt vermoed te onderzoeken, doet onmiddellijk verslag van zijn bevindingen aan de LCE.
- Om het vermoeden vast te stellen, ~~doet~~laat de diergeneeskundig inspecteur het dier afzonderen en kan hij het in observatie laten nemen.
- Zodra het vermoeden is vastgesteld:
 1. stelt de diergeneeskundig inspecteur de burgemeester en Sciensano in kennis;
 2. plaatst hij het beslag van herkomst van het verdachte dier en de beslagen waarin de verdachte herkauwer(s) sinds zijn(hun) geboorte heeft(hebben) verbleven onder toezicht;
 3. beveelt hij dat de verdachte herkauwer wordt gedood;
 4. zorgt hij ervoor dat de verdachte herkauwer zo snel mogelijk wordt overgebracht naar Sciensano samen met de gegevens over de reden van de verdenking.
- Alle lichaamsdelen van de verdachte herkauwer, de huid inbegrepen, worden onder officieel toezicht bewaard tot een negatieve diagnose is gesteld of worden vernietigd door verbranding.

5.5 Rabiës

Alle dieren bij wie ~~TSE~~OSE wordt vermoed, worden systematisch onderzocht op rabiës en omgekeerd. Bij een vermoeden van rabiës bij herkauwers moet op dezelfde wijze worden gehandeld als bij een vermoeden van ~~TSE~~OSE.

6 Bijlagen

/

7 Overzicht van de revisies

Overzicht van de revisies van de omzendbrief		
Versie	Van toepassing vanaf	Reden en omvang van de revisie
1.0	20/06/2020	Originele versie
1.1	Datum van publicatie	Administratieve vorm-aanpassingen en toevoeging CWD